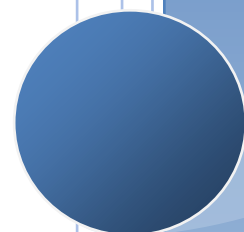

HET MACHINEPARK VOOR DE RIJSTTEELT IN DE KLEINLANDBOUW

(with a summary in English)

Dr. Ir. B.G. Grijpstra
Institutional Strengthening Expert

april 2008

INHOUDSOPGAVE

Summary.....	2
Ten geleide	3
Tractoren en combines op de kleinlandbouwbedrijven in de Regio West, Suriname	4
1. Inleiding en methodologie	4
2. Resultaten	4
3. Conclusies.....	6
4. Beschouwing.....	6
5. Aanbevelingen.....	7
Huur en verhuur van tractoren en combines in de bevolkingspolders van Nickerie.....	8
1. Inleiding en methodologie	8
2. Tractorbezit en -verhuur	8
3. Tractorhuur	9
4. Combinebezit en -verhuur	10
5. Combinehuur	10
6. Conclusie	11

SUMMARY

In January 2008 the Minister of Agriculture of Suriname requested an inventory of the machinery used for the cultivation of rice on smallholder farms. The execution was done by the regional LVV office in West Suriname in cooperation with the National Rice Programme. It appeared that the number and capacity of the machines, tractors and combines, was more than sufficient. However, the large majority of the machines had been acquired secondhand. On average the tractors were more than 25 years old and the owners had to handle them with great care. The combines were slightly newer. To prevent a collapse of the rice industry in the near future it was recommended to grant exemption of taxes and duties for the import of new machines, a facility that is likely to be used by a number of dynamic rice farmers cultivating 20 or more hectares. A similar facility for the import of spare parts would help those farmers that still would not be able to afford a new tractor to keep their old ones running.

TEN GELEIDE

Tijdens een ontmoeting van de Minister van LVV, Drs. K. Raghoebarsing, met stakeholders van de rijstsector op 18 januari 2008 in het gebouw van ADRON in Nickerie kwam het onderwerp van het machinepark van de kleine rijstbedrijven ter sprake. In het bijzonder werd naar voren gebracht dat de meeste tractoren en combines enkele tientallen jaren oud zijn en de resterende levensduur beperkt is. Daardoor zouden op korte termijn problemen kunnen ontstaan, mede door te verwachten uitbreiding van het areaal. In reactie verzocht de Minister de aanwezige coördinator LVV Regio West om in samenwerking met Dr.Ir. Bouwe Grijpstra, consultant van het Nationaal Rijstprogramma, een inventarisatie van de machines te maken teneinde hun ouderdom nauwkeurig vast te stellen, en op basis daarvan aanbevelingen te doen over eventueel te nemen maatregelen. Het rapport werd de Minister eind februari 2008 aangeboden. Het is het eerste deel van deze publicatie.

Kort na de bovengenoemde inventarisatie van tractoren en combines is door de PMU van het Nationaal Rijstprogramma een enquête gehouden onder de rijstproducenten in de bevolkingspolders van Nickerie door middel van een gestratificeerde random steekproef. Een aantal vragen in de enquête had betrekking op de huur en verhuur van tractoren en combines. De op deze wijze verzamelde informatie vormt het tweede deel van deze publicatie.

TRACTOREN EN COMBINES OP DE KLEINLANDBOUWBEDRIJVEN IN DE REGIO WEST, SURINAME

1. INLEIDING EN METHODOLOGIE

Voor de door de Minister van LVV gewenste inventarisatie van tractoren en combines hebben de uitvoerders van de opdracht in nauw overleg enquêteformulieren ontworpen, afzonderlijk voor de tractoren en de combines. De antwoorden op de vragen met betrekking tot het aantal machines, het bouwjaar, nieuw of tweedehands aangeschaft, aantal PKs, merk, 2 of 4WD, konden daarin eenvoudig worden genoteerd. Er werd voor gekozen de inventarisatie te laten maken door stafleden van de LVV ressorten Oost I, Oost II, West I, West II, Wageningen en Coronie. Zij hebben alle bij hen bekende bedrijven die over één of meer machines beschikken bezocht. Het veldwerk vond plaats tussen 30 januari en 8 februari, 2008. Het uitwerken van de gegevens en de rapportage waren gereed op 22 februari 2008.

Veel machines van bedrijfshoofden woonachtig in het ressort West II worden ook gebruikt op percelen gelegen in het ressort West I. Hetzelfde geldt met betrekking tot de ressorten Oost I en II. Daarom is er voor gekozen in de presentatie van de verzamelde gegevens de ressorten West I en II samen te voegen, als ook de ressorten Oost I en II. Op deze wijze zijn twee entiteiten gecreëerd met een ingezaaid areaal van ongeveer gelijke grootte. Dit vereenvoudigt het maken van enkele vergelijkingen.

2. RESULTATEN

Het aantal rijstproducerende kleinlandbouwbedrijven in de LVV Regio West is ongeveer 1.150. Het door deze bedrijven ingezaaid areaal is in de orde van grootte van 12.000 hectare. Tabel 1 geeft het totaal aantal tractoren en combines in vier subregio's.

Tabel 1. Aantal tractoren en combines in vier subregio's

Ressorten	Tractoren	Combines
Oost I en II	541	58
West I en II	362	34
Wageningen	47	12
Coronie	15	5
Totaal	965	109

Het aantal machines, zowel tractoren als combines, lijkt voldoende. Het valt op dat de machinedichtheid, zowel bij de tractoren als bij de combines, in de oostelijke polders hoger is dan in de westelijke. Het relatief grote aantal grote bedrijven in de oostelijke polders speelt daarin een rol. Op bedrijven van een zekere omvang beschikt men graag over eigen machines.

Van de tractoren wordt 21.3% op vier wielen aangedreven.

Het merk Massey Ferguson is onder de tractoren met 41% vertegenwoordigd, Ford met 36% en Fiat met 11%. Bij de combines is Fiat dominant met 63%, gevolgd door John Deere met 15% en Laverda met 10%.

Veel machines zijn niet nieuw aangeschaft. Tabel 2 laat zien hoeveel.

Tabel 2. Aantal nieuw en 2^e hands aangeschafte machines in vier subregio's

Ressorten	tractoren		Combines	
	2 ^e hands	nieuw	2 ^e hands	nieuw
Oost I en II	451	90	46	12
West I en II	289	73	28	6
Wageningen	17	30	-	12
Coronie	15	-	5	-
Totaal	772	193	79	30

Van de tractoren werd 20% nieuw aangeschaft, van de combines 27,5%. Er is in deze geen verschil tussen Oost en West. Het kleine aantal machines in Coronie was geheel 2^e hands gekocht. Echter zijn er in Wageningen vooral nieuw aangeschafte machines.

De informatie over het bouwjaar van de machines is verwerkt in tabel 3.

Tabel 3. Gemiddelde leeftijd in jaren van 2^e hands en nieuw aangeschafte tractoren en combines, in vier subregio's

Ressorten	tractoren		Combines	
	2 ^e hands	nieuw	2 ^e hands	nieuw
Oost I en II	24,8	17,9	21,6	20,5
West I en II	27,2	20,6	23,2	19,7
Wageningen	11,2	14,2	-	18,0
Coronie	16,0	-	21,0	-
Totaal	25,3	18,4	22,1	19,3

De machines die nieuw werden aangeschaft zijn gemiddeld enkele jaren jonger dan die 2^e hands werden gekocht. Maar in het algemeen is het machinepark ruim 20 jaren oud.

Niet alle tractoren hebben hetzelfde vermogen. In het algemeen geldt hoe meer PKs de tractor heeft hoe meer hectare ermee bewerkt kan worden. Tabel 4 toont het totaal aantal PKs in de vier subregio's, en het gemiddelde aantal PK per tractor. Overigens moet worden opgemerkt dat de oudere machines aan kracht zullen hebben ingeboet. Het gaat dus om een theoretisch aantal PKs.

Tabel 4. Totaal aantal PKs en het gemiddelde vermogen per tractor, voor vier subregio's

Ressorten	PKs	tractoren	PK/tractor
Oost I en II	45.750	541	85
West I en II	28.810	362	80
Wageningen	4.750	47	101
Coronie	1.540	15	103
Totaal	80.850	965	84

In Oost, dat een hogere tractordichtheid heeft dan West, blijken de machines gemiddeld ook nog 5 PK zwaarder. De relatief weinige tractoren in Wageningen en Coronie hebben gemiddeld het grootste vermogen. Theoretisch is er in de kleinlandbouw in de LVV Regio West per hectare 6 à 7 PK beschikbaar.

Ook de capaciteit van de combines is gerelateerd aan het aantal PKs. Ongeveer 70% van de combines heeft een vermogen dat ligt tussen de 90 en 120 PK. De rest heeft een groter vermogen. Tabel 5 toont de verdeling van de PKs over de vier subregio's.

Tabel 5. Totaal aantal PKs en het gemiddelde vermogen per combine, voor vier subregio's

Ressorten	PKs	Combines	PK/combine
Oost I en II	6,400	58	110
West I en II	4,330	34	127
Wageningen	1,380	12	115
Coronie	535	5	107
Totaal	12,645	109	116

Net als bij de tractoren beschikt Oost over meer PKs dan West. Alleen is in dit geval in Oost het gemiddelde vermogen per machine lager dan in West.

3. CONCLUSIES

De kleine bedrijven in Nickerie en Coronie beschikken samen over een groot aantal machines. Aan de theoretische capaciteitsstandaarden van één tractor PK per hectare en 250 à 300 ha per combine wordt ruimschoots voldaan. Wel is de gemiddelde leeftijd van de machines erg hoog, meer dan 20 jaar. Ook zijn veel van de machines, 80% van de tractoren en 72,5% van de combines, 2e hands aangeschaft. In het verleden zijn veel producenten, waaronder ook bedrijven met relatief weinig hectares, van mening geweest dat zij voor een slagvaardige en onafhankelijke bedrijfsvoering het beste over een eigen tractor konden beschikken, ook al was deze al oud. Veel tractoren worden alleen op het eigen bedrijf ingezet, wat de resterende levensduur ten goede komt. Desondanks zullen zij niet het eeuwige leven hebben. Voor de wat grotere bedrijven geldt hetzelfde ten aanzien van combines. Maar een combine alleen op het eigen bedrijf inzetten kunnen slechts weinigen zich veroorloven. Een nieuwe ontwikkeling is dat ook enkele verwerkers combines hebben aangeschaft. Daardoor, en het ingekrompen areaal, is de concurrentie tussen de combinehouders verscherpt. De aanschafprijs van en de afschrijving op 2^e hands machines zijn laag. De 2^e hands machines zijn technisch weinig gecompliceerd en daardoor eenvoudig (zelf) te repareren. Ten tijde van de aanschaf werd dit waarschijnlijk als een bijkomend voordeel beschouwd dat opweegt tegen een geringere efficiëntie en hogere operationele kosten.

4. BESCHOUWING

De vraag die zich voor doet is: blijft het aanbod van goedkope 2^e hands machines voldoende om de bedrijfshoofden de strategie van slagvaardigheid bij lage kapitaalkosten te laten voortzetten? Indien het antwoord ja is dan kan op de huidige weg worden voortgegaan. Het inboeten aan kwaliteit en efficiëntie moet daarbij voor lief worden genomen. Maar als het antwoord nee luidt dan zullen veel kleine bedrijven die nu nog over eigen machines beschikken over vijf à tien jaar niet meer in die omstandigheid verkeren. Alle oude machines met overheidssteun vervangen door nieuwe is duur en daarom niet realistisch. Voor de kleine bedrijven resteren dan slechts twee opties: het land verhuren/verkopen aan een kapitaalkrchtig bedrijf dan wel machines huren van een kapitaalkrchtige loonwerker. De eerste optie zal veel weerzin opwekken, en voor de tweede zijn er nu nog niet voldoende kapitaalkrchtige loonwerkers.

Maar op dit moment zijn zowel de padieprijs als de rentevoet gunstiger dan in vele jaren het geval is geweest. Daardoor zijn de banken weer geïnteresseerd in de rijstsector. Deze omstandigheden maken het mogelijk een tweesporenbeleid te volgen dat het mogelijk maakt de afhankelijkheid van de Surinaamse rijstsector van elders afgeschreven machines te reduceren.

5. AANBEVELINGEN

Het tweesporenbeleid richt zich enerzijds op de ongeveer 150 dynamische en expanderende bedrijven van 20 hectare of meer, die samen ruim 50% van het areaal in de bevolkingspolders bewerken. Het andere spoor is bedoeld voor de overige bedrijven die thans over machines beschikken. Het zijn er ongeveer 500.

Van de grotere bedrijven kan verwacht worden dat zij in de huidige gunstige omstandigheden geïnteresseerd zijn in het vervangen van hun oude machines door nieuwe. Een vrijstelling van importheffingen die eenvoudig aan te vragen en te verkrijgen is, zal dit bevorderen. Op deze wijze wordt bewerkstelligd dat behalve op de grootlandbouw bedrijven ook op meer dan de helft van het bevolkingsareaal met de beste en efficiëntste machines wordt gewerkt.

Via het tweede spoor moeten de huidige oude machines, en hun eigenaars, nog een aantal jaren aan de gang worden gehouden. Dit kan door een voldoende voorziening met onderdelen van goede kwaliteit. Ook in deze kan een gemakkelijk verkrijgbare vrijstelling van importheffingen een belangrijke rol spelen. Van het kannibaliseren van de door de grote bedrijven afgedankte, door nieuwe vervangen, machines mag slechts enig soelaas worden verwacht.

Verwacht kan worden dat over vijf à tien jaar, mede als gevolg van het eerste deel van het geschetste tweesporenbeleid, de Surinaamse rijstsector zodanig is geëvolueerd dat er in de bevolkingspolders beduidend meer grote bedrijven en loonwerkers met state-of-the-art machines zijn. Het probleem van het verouderde machinepark is dan verdwenen.

HUUR EN VERHUUR VAN TRACTOREN EN COMBINES IN DE BEVOLKINGSPOLDERS VAN NICKERIE

1. INLEIDING EN METHODOLOGIE

In de periode februari/maart 2008 is een enquête gehouden onder de rijstproducerende bevolkingsbedrijven in Nickerie. Van de 75 geënquêteerden waren 25 ad random gekozen uit de bedrijfsgrootteklasse 1 – 3 ha, 25 uit de klasse 6 – 10 ha en 25 uit de klasse 20+ ha. Het was een omnibus enquête waarin vragen over verschillende onderwerpen waren samengebracht. Een aantal vragen betrof de huur en verhuur van tractoren en combines. De met betrekking tot dit onderwerp verzamelde informatie is in deze notitie gepresenteerd.

2. TRACTORBEZIT EN -VERHUUR

Het bezit van functionerende tractoren verschilt tussen de bedrijfsgrootteklassen, zie tabel 1.

Tabel 1. Bezit van tractoren, in drie grootteklassen

status	bedrijfsgrootte		
	1 - 3 ha n = 25	6 - 10 ha n = 25	20+ ha n = 25
Bezit tractor(en)	5	14	24
Geen tractor	20	11	1

De meeste tractoren worden alleen op het eigen bedrijf ingezet, slechts een minderheid verricht met de tractor loonwerk, zie tabel 2.

Tabel 2. Gebruik van tractoren op eigen bedrijf en voor loonwerk, in drie grootteklassen

gebruik van tractoren	bedrijfsgrootte		
	1 - 3 ha n = 5	6 - 10 ha n = 14	20+ ha n = 24
Eigen bedrijf en loonwerk	1	1	5
Alleen eigen bedrijf	4	13	19

Als belangrijkste reden voor het niet verrichten van loonwerk met de tractor wordt genoemd de bezorgdheid dat deze kapot zal gaan. Daarnaast heeft men soms nog een of meer andere redenen. Tabel 3 verschaft een overzicht.

Tabel 3. Redenen om geen loonwerk met de tractor te verrichten, in drie grootteklassen

Reden	bedrijfsgrootte		
	1 - 3 ha n = 4	6 - 10 ha n = 13	20+ ha n = 19
Het is niet lonend	2	3	4
Tractor sparen	3	13	16
Geen tijd	1	-	4
Geen bestuurder	1	-	2
Late betaling	-	1	-

3. TRACTORHUUR

De bedrijven die zelf geen tractor bezitten zijn voor de grondbewerking van een ander afhankelijk. Daarnaast wordt op enkele grote bedrijven een extra tractor voor deze werkzaamheden ingehuurd. Een grote meerderheid van hen die de grondbewerking laten doen zijn (heel) tevreden over het geleverde werk, zie tabel 4.

Tabel 4. Tevredenheid over de loonwerkers uitgevoerde grondbewerking, in drie grootteklassen

tevredenheid	bedrijfsgrootte		
	1 - 3 ha n = 20	6 - 10 ha n = 11	20+ ha n = 5
Heel tevreden	-	1	-
Tevreden	20	7	4
Matig tevreden	-	3	1

Met de loonwerker die de grondbewerking uitvoert blijkt vaak een vaste relatie te bestaan, zie tabel 5.

Tabel 5. Continuïteit in de relatie met de voor de grondbewerking ingeschakelde loonwerkers, in drie grootteklassen

Status	bedrijfsgrootte		
	1 - 3 ha n = 20	6 - 10 ha n = 11	20+ ha n = 5
Altijd dezelfde	8	4	1
Meestal dezelfde	9	5	3
Verschillend	3	2	1

Toch is de beschikbaarheid van de loonwerkers niet dusdanig dat het altijd eenvoudig is om de grondbewerking op de gewenste tijd te laten uitvoeren, zoals weergegeven in tabel 6.

Tabel 6. Beschikbaarheid van loonwerkers voor de grondbewerking, in drie grootteklassen

beschikbaarheid	bedrijfsgrootte		
	1 - 3 ha n = 20	6 - 10 ha n = 11	20+ ha n = 5
Eenvoudig	8	3	3
Beetje moeilijk	11	6	1
Moeilijk	1	2	1

De betaling van de grondbewerking is voor de producent een belangrijke uitgave. Het tijdstip van de betaling voor de verleende diensten is het onderwerp van tabel 7.

Tabel 7. Tijdstip van betaling voor de grondbewerking, in drie grootteklassen

tijdstip van betaling	bedrijfsgrootte		
	1 - 3 ha n = 20	6 - 10 ha n = 11	20+ ha n = 5
Direct	12	4	2
Na de oogst	7	2	3
Brandstof direct, rest na de oogst	1	4	-
Geen antwoord	-	1	-

Het blijkt dat hoe groter het bedrijf, en dus hoger de kosten, hoe vaker de betaling wordt uitgesteld.

4. COMBINEBEZIT EN -VERHUUR

Het combinebezit is beperkt tot een minderheid van de bedrijven met 20 of meer hectare, zie tabel 8. Zij gebruiken deze machines zowel op het eigen bedrijf als voor loonwerk.

Tabel 8. Bezit van combines, in drie grootteklassen

bezit	bedrijfs grootte		
	1 - 3 ha n = 25	6 - 10 ha n = 25	20+ ha n = 25
Bezit combine	-	-	3
Geen combine	25	25	22

5. COMBINEHUUR

Eerder was gebleken dat de relatie met de eigenaars van de tractoren voor de grondbewerking een tamelijk vaste is. Daarmee vergeleken is de relatie met de combinehouders minder hecht, zie tabel 9.

Tabel 9. Continuïteit in de relatie met de combinehouders, in drie grootteklassen

Status	bedrijfs grootte		
	1 - 3 ha n = 25	6 - 10 ha n = 25	20+ ha n = 22
Altijd dezelfde	4	6	5
Meestal dezelfde	15	13	9
Verschillend	6	6	8

Het is niet altijd eenvoudig op het gewenste tijdstip een combine voor de oogst te krijgen, vooral voor de middenklasse en grote bedrijven, zie tabel 10.

Tabel 10. Beschikbaarheid van combinehouders voor de oogst, in drie grootteklassen

beschikbaarheid van combinehouders	bedrijfs grootte		
	1 - 3 ha n = 25	6 - 10 ha n = 25	20+ ha n = 22
Eenvoudig	5	5	3
Beetje moeilijk	20	14	13
Moeilijk	-	6	6

Gewoonlijk betaalt de producent de combinehouder pas na ontvangst van de opbrengst van zijn rijst van de opkoper, zie tabel 11. In een beperkt aantal gevallen is de combinehouder tevens de opkoper.

Tabel 11. Tijdstip van betaling van de combinehouder voor de oogst, in drie grootteklassen

tijdstip van betaling	bedrijfs grootte		
	1 - 3 ha n = 25	6 - 10 ha n = 25	20+ ha n = 22
Direct	2	-	-
Na betaling door de opkoper	20	23	18
In delen	-	-	2
Combinehouder is tevens de opkoper	3	2	2

6. CONCLUSIE

Het aantal bedrijfshoofden dat bereid is hun veelal oude en kwetsbare tractoren in te zetten op andermans percelen is klein. Zij behoren vooral tot de grootteklasse van 20 of meer hectare. Als een aantal van deze bedrijven, gestimuleerd door ontheffing van invoerrechten of aan de andere kant, nieuwe machines gaat aanschaffen, is het voortbestaan van de rijstteelt in de bevolkingsspolders gewaarborgd.